

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/5780

SAYI : B.02.0.007.00/2244
KONU :Yazılı Soru Önergeleri

18.12.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 04.12.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9843 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR'a (2 adet) ait yazılı soru önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk. Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 2 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan. ve Kar. Gen. Müd.)
Ek: 2 Yazı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF.DR.N.GAYE ERBATUR'UN
7/5780 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

5 Kasım 2008 tarihinde açılan AB Türkiye 2008 ilerleme raporunun , "ekonomik ve sosyal haklar" başlığı altında, Türkiye'de kadın hakları alanında aile içi şiddet, "töre/namus" gerekçeli cinayetler ve erken yaşta zorla evlilikler hala ciddi sorunlar olarak sıralanmaktadır. Oysa Başbakanlık tarafından yayınlanan 2006/17 sayılı genelgede, kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için kamu kurum ve kuruluşlarına çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir. Bu çerçevede;

SORULAR :

- 1) Avrupa Birliği tarafından da resmi kanallarla dile getirildiği üzere, kadına yönelik şiddet, Türkiye için ciddi bir sorundur ve bir an evvel samimi, gerçekçi girişimlerle bu konunun üzerine gidilmeli ve kadına yönelik şiddet son bulmalıdır. Kadından ve Çocuktan sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından, ilerleme raporunda da dile getirilen aile içi şiddet, "töre/namus" gerekçeli cinayetler ve erken yaşta zorla evliliklerin son bulması için gerçekleştirilen çalışmalar nelerdir?
- 2) Yasal mevzuatta gerçekleştirilen değişiklikler kadar, yasaların toplum hayatında da etkili olabilmesi için, toplumun olumlu yönde bilinçlendirilmesi ve eğitimi şarttır. Günümüzde, medyanın ve kitle iletişim araçlarının gücünü göz önüne aldığımızda, aile içi şiddet, "töre/namus" gerekçeli cinayetler ve erken yaşta zorla evlilikler konusunda, kitle iletişim araçlarının yaygın ve etkili bir biçimde kullanılabilmesi için gerçekleştirilmesi düşünülen çalışmalar nelerdir?

CEVAPLAR :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Bilindiği üzere, kadının insan hakları konusu sosyal eşitliğin, toplumsal uyumun ve kalkınmanın önemli yapı taşlarından biri olarak evrensel kabul görmüş ve bu anlayış tüm dünyada sosyal politikalara yansımıştır. Ancak bugün gelişmiş toplumlar da dahil olmak üzere kadınların, 21'nci yüzyıla taşınan birçok sorunu bulunmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi de kadına yönelik şiddettir.

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada ekonomik, sosyal ve coğrafi sınır tanımaksızın varlığını sürdürmektedir.

Töre gerekçeli cinayetler ise şüphesiz kadına yönelik şiddetin en ağır şeklini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, Hükümetimizin kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olduğuna dair kararlılığı ile, başlattığı çok yönlü ve topyekün seferberlikle, bu konudaki çalışmalar son yıllarda giderek hız kazanmış; kadına yönelik şiddet olgusunun görünürlüğünde ve bu konudaki toplumsal farkındalıkta gözle görülür bir artış sağlanmıştır.

Kadın ve çocuklara yönelik şiddet hareketlerinin önlenmesi amacıyla çok önemli bir adım, 2005 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde oluşturulan "Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi" Komisyonu çalışmalarının sonucunda, konuya ilişkin alınabilecek önlemleri belirleyen kapsamlı bir rapor hazırlanmasıyla atılmıştır.

Meclis Araştırma Komisyonu'nun Raporu Hükümetimizce de benimsenerek bu konuda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bundan sorumlu kuruluşlar 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile belirlenmiştir.

Söz konusu Genelge ile kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda koordinatör kurum olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü belirlenmiştir. Genel Müdürlük söz konusu koordinasyon görevi çerçevesinde çalışmalarını yürütmekte, koordinasyon görevini sürdürmektedir.

Bu çerçevede;

- 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesinin; B "Kadınlar ve Çocuklara Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine İlişkin Alınacak Tedbirler" bölümü Hizmet Kurumları başlığı altında yer alan "11. Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı koordinasyonunda bütün kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteleri, sivil toplum kuruluşlarını, özel sektör ve yerel yönetimleri de kapsayacak "2006-2010 Kadına Yönelik Şiddetin önlenmesi Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmelidir." tedbiri gereğince;
"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı", kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler ve kadın alanında çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ve işbirliği ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.
Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle mücadele çerçevesinde hazırlanan Ulusal Eylem Planı, Kısa (2007 – 2008), Orta (2007 – 2009) ve Uzun vade (2007 – 2010 ve sonrası) olmak üzere üç uygulama dönemini kapsamaktadır. Bu planın amacı, ülkemizde aile içinde kadına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile belirlenmesi ve uygulamaya konulmasıdır. Ulusal Eylem Planı ile yasal düzenlemeler, toplumsal farkındalık ve zihinsel dönüşüm, kadının sosyo-ekonomik durumunun güçlendirilmesi, koruyucu hizmetler, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri ve sektörler arası işbirliği olmak üzere 6 temel alanda iyileştirmeler hedeflenmektedir. Hedeflerin uygulanmasında ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği kuruluşlarına çeşitli sorumluluklar verilmiştir.
- Genelgenin "B. Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar" ana başlığı, Eğitim alt başlığının 6.maddesinde "Sağlık görevlileri, yargı mensupları, kolluk kuvvetleri, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları, ve diğer meslek gruplarının lisans ve hizmet içi eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusu yer almalıdır" tedbiri yer almaktadır.

Bu çerçevede, şiddet mağduru kadınlar için ilk adım başvuru yerleri olan polis merkezlerinde çalışan yaklaşık 40.400 Emniyet Teşkilatı personeline yönelik kadına karşı şiddet, aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve diğer ilgili kanunların uygulanması konularında farkındalık ve duyarlılığı artırmak için hizmet içi eğitim projesi yapılması amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliğinde hazırlanan ve söz konusu eğitimin esaslarını belirleyen "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak

Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü" 26.12.2006 tarihinde dönemin İçişleri Bakanı Sayın Abdülkadir AKSU ile tarafımca imzalanmıştır.

Eğitim Programı iki aşamalı olarak tasarlanmıştır. Birinci aşamada; yaklaşık 270 eğiticinin eğitimi tamamlanmıştır. İkinci aşama kapsamında ise; söz konusu eğitici kadro tarafından şimdiye kadar polis merkezlerinde çalışan yaklaşık 36.000 emniyet teşkilatı personelinin eğitimi tamamlanmış olup yıl sonu itibarıyla 40.400 personelin eğitiminin tamamlanması beklenmektedir.

Şiddet mağduru kadınlarımız için yardım alabilecekleri hizmet alanlarının en önemlilerinden biri de sağlık hizmetleridir. Bu çerçevede, şiddet mağduru ve risk altındaki kadınlara sunulan sağlık hizmetleri prosedürlerinin belirlenmesi ve buna uygun olarak eğitim programlarının düzenlenmesi amacıyla, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğinde yürütülecek olan "Kadına Yönelik Aile, İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü" Sağlık Bakanı Prof. Dr. Sayın Recep AKDAĞ ile tarafımca 3 Ocak 2008 tarihinde imzalanmıştır.

Söz konusu Protokol kapsamında gerçekleştirilecek eğitimler ile; 81 il sağlık müdürlüğü yöneticileri ile birinci, ikinci, ve üçüncü basamak sağlık hizmeti sunan kurum ve kuruluşlarda (hastane, sağlık ocağı, ana çocuk sağlığı aile planlaması merkezi, vb.) çalışan doktor, hemşire, ebe ve diğer sağlık personelinin kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede duyarlılığının artırılması; mesleki beceri ve eğitim formasyonunun geliştirilmesi amaçlanmaktadır. 2 yıl süre ile uygulanacak Protokol kapsamında sahada çalışan 75.000 sağlık personeline ulaşılması hedeflenmektedir.

Bu çerçevede, eğitici eğitimleri Haziran 2008'de, Ankara'da başlatılarak, Kasım 2008 itibarıyla tamamlanmış, 428 eğiticinin eğitimi gerçekleştirilmiştir. Bir sonraki aşamada ise sahada çalışan tüm sağlık personeline ulaşılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, il düzeyinde, hastanelerde ve birinci basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda çalışan sağlık personelinin eğitimi, eğitici olarak yetiştirilen eğitim ekipleri tarafından gerçekleştirilecektir.

- Genelge'de yer alan "7. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde bir Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi kurulmalıdır." tedbiri gereğince; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile "Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi" oluşturulmuş, Başkanlığında gerçekleştirilen Komite toplantılarında, sorumlu kuruluşlar ve ilgili kuruluşların kadına yönelik şiddeti önleme konusunda hassasiyet ve duyarlılık içerisinde başlattıkları ve yürütmekte oldukları çalışmalar paylaşılmış, gelecek döneme ilişkin görüş ve öneriler ifade edilmiştir.
- Başbakanlık Genelgesi çerçevesinde, halkın konuya ilişkin bilincin ve farkındalığının yükseltilmesi ve bilgilendirme yapılması amacıyla;
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, "aile içi şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadınlara hizmet sunan kamu kurum ve kuruluşlarının kapasitelerinin bilgilendirme yoluyla artırılması" amacıyla Gaziantep'te; Şanlıurfa'da ve Trabzon'da "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele" il toplantıları düzenlenmiştir. Söz konusu toplantılara yaklaşık 1000 kişi katılmıştır.
- Genelge'nin B Bölümü, Hukuk alt başlığı altında yer alan "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un 1. maddesinde geçen "kusurlu eş" ibaresinin "şiddet uygulayan birey" şeklinde düzeltilmesi; hakim anılan yasa kapsamında hükmedebileceği tedbirlere ilişkin olarak yasanın 1. maddesinin (f) bendinde geçen "ortak konut" ibaresinin yanına "veya şiddete maruz kalan bireyin işyerine gelmemesi" ibaresinin de eklenmesinin, ayrıca 4320 sayılı Kanunun korunma

kapsamına mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan eşlerden birinin veya çocuklarının da dahil edilmesinin ve mahkemenin vermiş olduğu tedbir hükmünün infazına ilişkin icra işlemlerinin de harçtan muaf tutulması yönünde yasal düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir” tedbiri uyarınca, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanuna ilişkin önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede;

- 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı uygulamadan kaynaklanan eksikliklerin giderilmesi amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde ilgili kamu kurumlarının, Ankara Barosunun ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile hazırlanmıştır. Kanun Tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulda görüşülüp kabul edilmiş olup 04.05.2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Yapılan değişiklik ile şiddet olgusu geniş yorumlayarak aile içi şiddet yalnızca eşler arası şiddet olarak algılanmaktan çıkarılmış, aynı çatı altında yaşamayan; boşanma veya ayrılık nedeniyle ayrı konutlarda bulunan bireyler ve evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyleri ve çocuklar da aile içi şiddete maruz kalabildiklerinden, aile içi şiddet mağduru kapsamında değerlendirilmişlerdir.
- Değişiklik ile Anayasanın “Ailenin Korunması” başlıklı 41’inci maddesinin Devleti, özellikle ananın ve çocukların korunmasını sağlamakla yükümlü kılmasına dayanılarak, şiddet uygulayan bireyin herhangi bir rahatsızlığının bulunup bulunmadığı hususunun tespiti ve tedavisi ile uyguladığı veya uygulayacağı şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla; “Bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi için başvurma” tedbiri düzenlenmiştir. Kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararların infazı için yapılan icrai işlemlerin harca tabi olmayacağı da değişiklikle gelen yenilikler arasında yer almaktadır.
- 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik ise yine Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün koordinatörlüğünde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin hukukçu temsilcilerinin katılımlarıyla hazırlanmış ve 1 Mart 2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile 4320 sayılı Kanun’da yer alan tedbirler ayrıntılı olarak düzenlenmiş; aile içi şiddet, ihbar ve şikayet gibi kavramlara açıklık getirilmiş; nafaka ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi ve usul işlemleri de kanun uygulayıcılara ve vatandaşlara yol gösterecek şekilde ele alınmıştır.
- Genelge’nin B Bölümü, Hizmet Kurumları alt başlığında yer alan “bir hizmet ağı oluşturulması”na ilişkin 12. tedbir çerçevesinde ise, Genel Müdürlükçe yürütülmekte olan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi” kapsamında çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kurumsal Mekanizmaları ile Hizmet Sunum Modeli ve Eğitim Programları” hazırlanması hedefi ile şiddet gören ya da risk altındaki kadınlara yönelik hizmet sunum modeli geliştirilmesi, bu modele göre hizmet sunacak sosyal hizmet uzmanları, sağlık personeli, güvenlik/kolluk kuvvetleri, yasa uygulayıcılar, medya profesyonelleri ve STK’ların ilgili kişileri için eğitim programları hazırlanmıştır ve eğitici eğitimleri gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda ayrıca;
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı temsilcilerinin katılımıyla “Aile İçi Şiddet Gören ya da Risk Altında Olan Kadınlara Hizmet Sunan Kurumlar Arası İşbirliği ve Eşgüdüm” toplantıları gerçekleştirilmiştir.
- Avukatların ve stajyer avukatlara yönelik eğitim programları gerçekleştirilmiştir.

- Genelge'nin B Bölümü Hizmet Kurumları alt başlığı altında yer alan "toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri"ne ilişkin 10. tedbir gereğince;
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından; Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana plan ve programlara yerleştirilmesine ilişkin eğitimlerde kullanılmak üzere, toplumsal cinsiyet eşitliği el kitabı hazırlanmıştır. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerden yaklaşık 100 kişinin katıldığı "Eğiticiler Eğitimi" programı gerçekleştirilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının etkili bir şekilde uygulanması hedefi doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticileri ile belediye başkanları, belediye başkan yardımcıları ve diğer üst düzey yöneticilere yönelik olarak Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri düzenlenmiştir. Ayrıca, politika uzmanlarının toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilgilendirilmesi ve bu konuda farkındalıklarının artırılması hedeflenerek gerçekleştirilen "Uzmanlara Yönelik Eğitimler" tamamlanmıştır. Gerçekleştirilen tüm eğitimler sonucunda toplam 783 kişiye ulaşılmıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra Genelge'de belirlenen sorumlu kuruluşlar ve işbirliği kuruluşlarının Genelge kapsamında gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin bilgileri Genel Müdürlük, üçer aylık periyotlar halinde izleyerek Başbakanlığa sunmaktadır. Bugüne dek sekiz dönem raporu yayınlanmıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra;

- Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kız çocukları ve kadınların güçlendirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmaların bölgeye kazandırdığı değerlerin anlatılması ve yöre halkının bilgilendirilerek projeye katkılarının sağlanması amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile TRT arasında Protokol kapsamında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan kadınları hedef kitle olarak ele alan "Suç Bende Değil" isimli 6 bölümlük belgesel programın çekimleri tamamlanmıştır. Belgeselin Ekim 2008 itibarıyla TRT GAP TV'de yayınlanmaya başlamıştır.
- Kadına karşı şiddetle mücadelenin önemli bir parçasını teşkil eden erkeklerin konuya duyarlılığını arttırmak amacıyla, vatani görevini yapmakta olan er ve erbaşlara yönelik "Yurttaşlık Sevgisi" dersi kapsamında; kız çocuklarının okullaşması, kadın-erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine ilişkin konuların yer aldığı eğitim materyalleri, CD ve afişler Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce hazırlanarak 600 garnizona iletilmiştir. Bu kapsamda, her yıl yaklaşık 450.000 erkeğin konuya ilişkin bilgilendirilmesi sağlanmaktadır.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun birlikte yürüttüğü 4. Ülke Programı çerçevesinde; Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun teknik ve finansal desteği ile "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi", Diyanet İşleri Başkanlığı personeline yönelik olarak gerçekleştirilecektir. Eğitimler kapsamında başta Ankara Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Görevlileri olmak üzere Ankara ilindeki bütün din görevlilerinin; "toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını engelleyen geleneksel kabuller, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, şiddetle ilgili yasal mevzuat ve genelgeler," konularında eğitilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, pilot eğitimler 2009 yılında başlatılacaktır.
- Diyanet İşleri Başkanlığının hizmet içi eğitim programları çerçevesinde personeline yönelik olarak gerçekleştirdiği seminerde, Genel Müdürlük yetkililerince "Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Kadın Hakları Açısından Yeni Türk Medeni Kanunu", "Töre ve Namus Cinayetleri" ve "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" konularında eğitim verilmiştir.

Yine Genel Müdürlük tarafından; 25 Kasım 2004 tarihinden bu yana Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliğinde yürütülen "Kadına Karşı Şiddete Son Kampanyası" çerçevesinde; toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması amacıyla çok çeşitli çalışmalar yürütülmektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli araçlardan birinin konuya ilişkin toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması olduğu gerçeğinden hareketle, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bu alanda da çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda:

- Kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, üniversitelerin temsilcileri, medya çalışanlarına yönelik eğitim ve çalıştaylar düzenlenmiştir. Söz konusu çalışmalar; "Kadına Yönelik Şiddet", "Şiddet Mağduru ve Şiddet Uygulayan ile Görüşme Teknikleri", "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede STK'lar için Medya ile Etkin İletişim", "Sığınmaevleri/Konukevleri Yönetim Geliştirme Çalıştay", "Kadın Sığınmaevi Çalışanları İçin Eğitici Eğitimi", "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Erkek Katılımı" başlıkları altında düzenlenmiştir. Söz konusu etkinliklerle katılımcılara, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında farkındalık kazandırılması amaçlanmıştır.
- 25 Kasım "Kadına Karşı Şiddete Son Uluslararası Günü" nedeniyle toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı artırmak amacıyla Ankara Kızılay Metrosu'nda, Kasım 2007'de "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete Son" standı oluşturulmuş, konuya ilişkin bilgilendirici materyallerin dağıtımı yapılmış ve hazırlanan spot filmler gösterilmiştir. Yine etkinlikler kapsamında hazırlanan billboard, afiş ve broşürlerin tüm valilik ve belediyelere dağıtımı gerçekleştirilmiştir.
- Kadına yönelik aile içi şiddetin suç olduğu, göz yumulmaması, sessiz kalınmaması mesajlarının verildiği spot filmler hazırlanmış, tüm ulusal ve yerel kanallarda gösterilmesi sağlanmıştır.
- Bastırılan afiş ve broşürler, sağlık ocakları-okullar-toplum merkezleri-halk eğitim merkezleri gibi kamuoyunun dikkatini çekebilecek mekanlarda sergilenmek üzere 81 İl Valiliğine gönderilmiştir.
- Yine 25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Son Günü vesilesiyle Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğüne bağlı Bölge Müdürlüklerinde, gar ve istasyonlar ile trenlerde 2000 adet afiş sergilenmiş, biletlerle birlikte yolculara 50 000 adet bilgilendirici broşür dağıtılmıştır.
- Şiddete maruz kalan ya da risk altında olan kadınları; yasal hakları, danışmanlık, koruma ve diğer hizmetleri alabileceği yerler hakkında bilgilendirmek amacıyla hazırlanan ve 25 000 adet basılan "Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı"nın dağıtımı ilgili tüm kurum ve kuruluşlara yapılmıştır.
- Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede topyekûn bir zihinsel dönüşümü sağlamayı amaçlayan bir İletişim Stratejisi oluşturulmuştur.

Yürütülen tüm bu çalışmalarla beraber Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından konuya ilikin olarak yürütülmekte olan çok önemli bir çalışma da, kadına yönelik aile içi şiddeti izlemek ve aile içi şiddetle mücadele etmek için göstergeler belirlenebilmesi amacıyla ilk kez ülke genelinde kadına yönelik şiddetin kaynağı ve türleri nelerdir sorusuna yanıt verecek olan büyük ölçekli "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ulusal Araştırması"dır. 3 Aralık 2007 tarihinde başlatılan Alan Araştırması'nın tamamlanmasının ardından sonuçlarının, TÜİK "Resmi İstatistik Programı" kapsamında resmi veri olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Görüldüğü üzere Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, kadının aile içinde ve toplumsal yaşamdaki statüsünün yükseltilmesi konusunda ve töre ve namus cinayetleri, kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumda yerleşik ön kabullerin

veya geleneksel anlayışın tersine çevrilmesi amacıyla toplumun bilinç düzeyi, duyarlılığı ve farkındalığının artırılmasına yönelik etkili ve başarılı çalışmalara devam etmektedir.

Ancak, töre/namus cinayetleri de dahil olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddetin sonlandırılması bugünden yarına sonuca ulaşılması mümkün olmayan uzun soluklu ve topyekün bir mücadeleyi gerektirmektedir. Bu bağlamda; bütüncül bir yaklaşımla ve tüm sektörlerin işbirliğinde, toplumda yerleşik ön kabullerin veya geleneksel anlayışın tersine çevrilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar kararlılıkla sürdürülmektedir.

Erken ve zorla evlendirilme ise, kız çocuklarının ruhsal ve bedensel gelişimleri üzerinde olumsuz etki yaratan, eğitimlerini kesintiye uğratan, ileriki yaşlarda da buna bağlı olarak istihdam olanaklarına yeteri kadar erişememeleri nedeniyle sağlık ve sosyal haklardan yeterince yararlanamamalarına neden olan bir olgudur. Küçük yaşta aile ve gelenek baskısıyla evlendirilen kız çocuklarının, aile içinde şiddete maruz kalma ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riskleri artmaktadır. Bu durum, kadın üzerindeki sosyal baskıyı artırarak cinsiyetçi rolleri pekiştirmektedir.

2000 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Pekin+5 Özel Oturumunda, Türkiye'nin öneri ve katkılarıyla namus suçları, evlilik içi tecavüz, erken ve zorla evlendirilme ifadelerinin de, kadına karşı şiddetin kapsamı içerisine alınarak Pekin+5 Sonuç Belgesi'ne girmesi, konunun öneminin anlaşılması yolunda olumlu bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu'nun 124 üncü maddesi gereğince erkek veya kadın, onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ayrıca Kanun'un 148 ve devamı maddelerinde ayırt etme gücünden geçici yoksunluk, yanılma, aldatma, korkutma gibi nedenlerle gerçekleşen evliliklerin iptali için ilgililerin dava açma hakları bulunmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nun 230 uncu maddesine göre ise; evli olmasına rağmen başkasıyla evlenme işlemi yaptırmak, bu hususu bilerek evlenmek, gerçek kimliğini saklamak suretiyle bir başkası ile evlenme işlemi yaptırmak suçtur. Ayrıca yine bu maddeye göre aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptırmak ve yapmak suçtur. Bu suçları işleyen kişiler cezalandırılmaktadır.

İlk evlenme yaşı kadının gebelik riski altına girmesini ifade etmesi nedeniyle önemli bir demografik göstergedir. TNSA-2003 sonuçları yaş kuşakları arasında ortanca evlilik yaşı artış olduğunu ortaya koymaktadır. Ortanca evlilik yaşı 45-49 yaş grubu için 19.2'ye, 25-29 yaş grubunda ise %21'e yükselmektedir. Bulgular aynı zamanda eğitim düzeyine göre gözle görülür farklılaşmaları da göstermektedir. 25-49 yaşlar arasındaki kadınlar içinde hiç eğitimi olmayan kadınlarla en az lise mezunu kadınlar arasında ilk evlenme yaşı yedi yıllık bir fark bulunmaktadır. Bu bağlamda, ülkemizde zorunlu temel eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılması, böylece kız çocuklarının okullaşma oranının artması ve eğitimde kalma süresinin uzaması, erken evlilikler sorununun çözümüne yönelik önemli gelişmelerden biridir.

Erken ve zorla evlilikler ve kadına ilişkin diğer tüm sorunların ortadan kaldırılması için yasal düzenlemelerin yanı sıra toplumsal zihniyet dönüşümü de çok önemlidir.

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordineli bir şekilde çalışarak hizmet içi eğitimlerde din görevlilerine resmi nikah olmaksızın dini nikahın yapılmasının suç olduğu belirtilmektedir.

Ancak bilindiği üzere zihniyet dönüşümü zorlu ve uzun bir süreçtir. Bu süreçte Bakanlığımızın yanı sıra diğer kamu kurum ve kuruluşlarının, belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının konuya ilişkin yaptığı ve planladığı çalışmaların da katkılarının

çok önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle yerel sorunları ve ihtiyaçları tespit ederek daha etkili uygulamalar gerçekleştiren yerel yönetimlerimiz tarafından yapılan çalışmalar öncelikle önem arz etmektedir.

Kitle iletişim araçları ve medya; düşüncelerin, davranışların, değer yargılarının oluşmasında ve toplumun kültürel ve sosyal yapısının belirlenmesinde en güçlü iletişim araçlarıdır. Günümüz toplumlarında medya, haber ve yorumları aracılığıyla toplumsal yargıları yeniden üretmekte, değişime rağmen geleneksel kadın imgesini pekiştirmektedir. Bu bağlamda kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasında medyanın öneminin farkında olarak toplumda ve medyada zihinsel dönüşümün sağlanması amacıyla Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce filmler yapılmakta ve eğitimler yürütülmektedir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi" kapsamında;

"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Yerel Medya Çalışanlarının Rolü ve Haber Yazma Atölyesi" proje illerinden Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Şanlıurfa ve Trabzon'da ulusal ve yerel medyadan toplam 190 gazetecinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Atölye çalışmaları, yerel medya çalışanlarının toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile içinde kadına yönelik şiddet konularında duyarlılık kazanmaları, Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede sunulan hizmetler ve yasal düzenlemeler hakkında bilgi edinmeleri ve aile içi şiddetle mücadelede haber medyasının rolünü gözden geçirmek ve gazetecinin toplumsal sorumluluğunu yerine getirmesi için gerekli temel becerilerini geliştirmesini amaçlamıştır.

Birer günlük atölye çalışmalarında öncelikle proje danışmanları "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" ve "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele: Yasal Düzenlemeler- Sunulan Hizmetler", "Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Şiddet Uygulayan ile Görüşme", "Toplumsal Cinsiyet ve Medya" ve "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Medya Araştırması" ve "Medyada Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Düzenlemeler-Etik İlkeler ve Mesleki Kodlar" başlıklı sunumlar gerçekleştirilerek, katılımcıları bilgilendirmişlerdir. Sunumların ardından proje danışmanlarının kolaylaştırıcılığında Haber Yazma Atölyesi gerçekleştirilmiştir. Haber yazma atölyesinde, yerel medya çalışanları konuya ilişkin haberlerde medyanın mevcut yaklaşımını tartışmış ve kurmaca olaylar üzerinden kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele haberlerinde alternatif haber anlayışı yaratmanın olanaklarını aramışlardır.

Geleceğin medya profesyonellerine toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında farkındalık kazandırmayı amaçlayan "Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyesi" ise 28 Ocak - 1 Şubat 2008 ve 30 Haziran - 5 Temmuz 2008 tarihleri arasında iki kez gerçekleştirilmiştir. Atölyelere 19 ayrı üniversitenin iletişim fakültelerinden toplam 107 öğrenci katılım sağlamıştır. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'yle işbirliği içinde yürütülen atölyelere, bu konuda çalışmalar yürüten akademisyenler, STK temsilcileri ve medya profesyonelleri konuşmacı olarak katılmışlardır.

Eğitimlerde "Kadınların Toplumsal Tarihine Bakış", "Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Türkiye'de Kadınlar", "Aile İçi Şiddet ve Medya", "Sosyal Sorunların Çözümünde İletişimin Gücü: Sosyal Kampanyalar", "Televizyonu Sosyal Amaçlar İçin Kullanmak" ve "Aile İçi Şiddetin Haberleştirilmesi" konularına yer verilmiştir. Yine Proje kapsamında 2007-2008 yılları arasında 8 adet spot film yapılmış ve kadına yönelik aile içi şiddet konusunda tüm toplumun bilgilendirilmesi amacıyla bu

filmlerden 5 tanesi tüm ulusal ve yerel televizyon kanallarına gönderilmiştir. Görsel medya bu filmleri yoğun olarak yayınlamıştır.

Bir diğer çalışma ise TRT'ye yaptırılan her bölümü 25'er dakikalık 6 bölümden oluşan "Suç Bende Değil" belgesel filmidir. Bu filmde:

- Yöredeki kadının eğitim durumu, okuryazarlık oranı, yöredeki kız çocuklarının eğitimlerinin devamı için yeterli okul ve yurtların durumu,
- Kız çocuklarına karşı ayrımcılıkla, erken ve akraba evliliğiyle mücadele,
- Kadının bilinçlendirilme çalışmaları. Bu merkezlerde (ÇATOM, Halk Eğitim Merkezleri, Toplum Merkezleri) alınan eğitim ile istihdama yönlendirilmeleri, eve gelir getiren kadının özgüveninin artması ve bunun sonucu olarak üzerindeki baskı ve şiddetin azalması,
- Ayrımcılık, töre ve namus cinayetleri,
- Yörede kadına yönelik şiddet. (Fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet) 4320 sayılı Ailenin Korunması Yasası. Kadın Danışma Merkezleri, Sığınmaevleri, Kadın Misafirhaneleri,
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı krize müdahale merkezleri ve yörede kadına karşı şiddeti önlemek için gerçekleştirilen tüm çalışmalar ve hizmetler, konuları işlenmiştir. Film 12 Ekim 2008 tarihinden itibaren TRT GAP TV'de yayınlanmıştır. Bu konudaki çalışmalar 2009 yılında da devam edecektir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Ülkemizdeki sosyal sorunların tespiti ve çözümü ile Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılmasına yönelik ulusal ve uluslararası bilimsel araştırmalar yapmak veya yaptırmak, projeler geliştirmek, desteklemek, bunların uygulamaya konulmasını sağlamak ve aileye yönelik millî bir politikanın oluşmasına yardımcı olmak üzere kurulan Genel Müdürlüğümüz, görev alanına giren alanlarda çalışmalar yapmaktadır. Bu çerçevede töre namus cinayetinin ortadan kaldırılması ve ilk evlenme yaşının yükseltilerek erken yaşta evliliklerin önlenmesine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalarımız aşağıda sıralanmıştır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan 2006 Aile Yapısı Araştırması, Türkiye'de aile yapısına, yaşam şartlarına ve sosyal tutum ve davranışlara ilişkin bilgilerin toplanması, sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara ilişkin çözüm yollarının araştırılması, bu alanda yapılacak çalışmalara veri sağlaması ve sosyal politikalara yön vermesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu ile işbirliği içinde gerçekleştirilen bu araştırmanın örneklemi 12 208 haneden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında 18 yaş üzeri 24 647 kişiyle görüşülmüş ve 48 238 kişinin bilgisi alınmıştır. Araştırmanın ilk sonuçlarına göre aile içi şiddetle ilgili verilerden bazıları şunlardır:

Erkek cevaplarına göre, eşiyle anlaşmazlık yaşandığında % 0.6'sı genellikle, %2.9'u bazen, %3.9'u bazen çok nadir olarak fiziksel şiddet uyguladıklarını (zor kullandıklarını); %92.7'si hiçbir zaman fiziksel şiddet uygulamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu veriye göre kadına karşı fiziksel şiddet oranı % 7.3'tür. Son bir yıl içerisinde çocuğunu sıklıkla dövenlerin oranı %1.4, bazen dövenlerin oranı %15.1, çok nadir dövenlerin oranı % 12 ve hiç dövmeyenlerin oranı ise %71.5'tir. Bu veriler toplumsal farkındalık düzeyinin yapılan çalışmalar neticesinde yükseltildiğinin bir göstergesidir.

Genel Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilen "Türk Aile Yapısı Araştırması" sonuçlarına göre, ilk evlenme yaşları giderek artmaktadır. 1990'da Türkiye'de erkekler için ortalama ilk evlenme yaşı 26.1, bayanlar için 22 iken; 2000 yılında erkekler için 26.90, bayanlar için ise 23.2 olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça kadınların evlenme yaşının yükseldiği görülmektedir. Kadınların ilk evlenme yaşının artmasıyla eğitim arasında önemli bir ilişki söz konusudur. İlk evlenme yaşı Türk Aile Yapısı Araştırmasına göre eğitimsiz kadınlarda 18 yaş altı ve 18-24 yaş gurubu aralığında kalanlarda 24 yaş olarak belirlenirken bu oran eğitilmiş kadınlarda 18-24 yaş aralığında ve 25-29 yaş aralığında en yüksek oranda tespit edilmiştir. Erken evlenmenin olumsuz sonuçları göz önüne alındığında, araştırmaya katılan cevaplayanlar içerisinde kadınlar tarafından kızlar için "en uygun evlenme yaşı nedir" sorusuna verilen yanıtlar 21-26 yaş arası, erkekler için 26 ve daha yukarı yaşlar olarak düşünülmesi olumlu bir gelişme olarak kabul edilmelidir.

Töre cinayetlerinin önemli bir boyutunu da hukuksal alan oluşturmaktadır. Hukukçu ve emniyet güçlerinin konunun hassasiyetine gösterdikleri önem bu cinayetlerin önüne geçilmesinde vazgeçilmez bir unsurdur. Töre cinayetlerinde suçun tespiti, suçlunun cezalandırılması ve verilecek cezanın ölçüsünün iyi saptanması gerekmektedir. Bu çerçevede son yıllarda hukuksal zeminde bilindiği üzere önemli değişikliklerle töre cinayetinin önlenmesinde yasal dayanaklar güçlendirilmiştir. 1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile kadın ve kız ayrımı kaldırılmıştır. Eski ceza kanunu kadının mağdur olduğu birçok suçu topluma karşı işlenen suçlar olarak değerlendirirken yeni TCK ile bu anlayış terk edilmiş ve bireye karşı işlenen suçlar kapsamına alınmıştır. Evlilik içi tecavüz, işyerinde cinsel taciz gibi konulara ilk kez yasada yer verilmiştir. Eski Türk Ceza Kanununun "töre" cinayetlerinde indirim yol açan maddesi 2000 yılında yasa kapsamından çıkarılmış olmakla beraber yeni Türk Ceza Kanunu ile "töre" cinayetleri faillerinin yasada öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması hükmü getirilmiştir.

Ayrıca önemli bir yasal düzenleme de Belediyelerle ilgili yeni mevzuat da yer almıştır. Belediye Kanunu ile şiddete uğrayan kadınlara hizmet vermek üzere Belediyeler de yetkili kılınmıştır. Bu Kanunla Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'ni geçen belediyelere kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak yükümlülüğü getirilmiştir. Böylece şiddete uğrayan kadınlara verilen koruyucu ve önleyici hizmetlerin geliştirilmesi mümkün olacaktır.

17 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanunun temel amacı, aile içinde şiddet uygulayan bireyi, kanunda öngörülen bir takım tedbirlerin uygulamaya konulması ile şiddet uygulamasından men etmektir. Genel Müdürlüğümüz söz konusu kanunun amaçlanan hedeflere ulaşma doğrultusunda ne ölçüde başarılı olduğu, uygulamada hangi türden sorunların yaşandığı, Kanunun doğrudan ve dolaylı olarak hem aileye hem de toplumsal yapı üzerindeki etkisi üzerinde tespitler yapmayı hedefleyen "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma" konulu bilimsel araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonuçları kitap halinde yayınlanarak tüm uygulayıcıların hizmetine sunulmuştur. Ayrıca Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı ile yapılan işbirliği çerçevesinde hakimler ve kolluk kuvvetlerine araştırma sonuçlarına ilişkin bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.

Birçok sorunun çözülmesinde olduğu gibi, töre cinayetlerinin önüne geçebilmenin de en iyi yolu elbette ki eğitimidir. Konu, eğitim kurumlarında, medyada her vesileyle işlenmeli ve bilinçlenme sağlanmalıdır. Yapılacak çalışmalarda insan hayatının kutsallığı, yaşama hakkının en temel insan hakkı olduğu özellikle

vurgulanmalıdır. Herhangi bir gerekçenin insan hayatına son vermek için bir mazeret olmayacağı çok açıktır. Bilinçlenmenin sağlanması hususunda entellektüellere, eğitimcilere, medyaya ve sivil toplum kuruluşlarına büyük görev düşmektedir. Bu konuda elbirliğiyle çalışmak kısa zamanda önemli adımlar atılmasını sağlayacaktır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından 2004 yılında "Aile Eğitimi Projesi" hazırlanmıştır. Aile eğitiminin amacı, aile bireylerine çağa uygun, kişisel ve duygusal gelişimlerini olumlu yönde etkileyen bilgi, beceri ve davranış geliştirmelerini sağlamaktır. Bu programın uygulanmasında bazı belediyelerle işbirliği yapılarak belediyelerin programı uygulamaları sağlanmıştır. Ayrıca Kurum uzmanları tarafından yurt içinde ve yurt dışında Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği çerçevesinde eğitimcilere eğitim verilmiştir. Eğitim konuları arasında aileyi ilgilendiren pek çok konu yanında şiddet, töre cinayetleri ve evlilik kurumu ilk evlenme yaşı gibi konulara da yer verilmiştir.

2007 yılında ise Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün, ülkemizde yürütülen Aile Destek Hizmetleri'nin tanımlanması ve kalite standartlarının belirlenmesine yönelik mevzuata ilişkin yapısal düzenlemeler üzerine çalışmaları devam etmektedir. 5-7 Kasım 2008 tarihleri arasında ilgili tüm tarafların katılımı ile gerçekleştirilen V. Aile Şurasının ana temasın "Aile Destek Hizmetleri" olarak belirlenmiştir. Şura kararlarının hayata geçirilmesi için çalışmalara başlanmıştır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Kaymakamlık Kursu'nda Şiddet, Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet, Şiddetle ilgili Mevzuat konularında kaymakam adaylarına eğitim verilmektedir. Ayrıca eğitimcilerin eğitimi kapsamında Diyanet İşleri Başkanlığı çalışanlarına da aynı konuda çeşitli eğitim seminerleri verilmektedir.

Genel Müdürlüğümüz görev alanına giren konularda ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmaktadır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun uzman yardımcılarına yönelik düzenlediği hizmet içi eğitim programlarına katılarak "Medyada Kadın Kuşak Programları ve Toplumsal Cinsiyet" konusunda eğitim verilmiştir.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün 2009 yılı içinde yapmayı planladığı bu konuyla ilgili iki adet araştırma projesi ve bir uluslararası toplantısı bulunmaktadır. Gerçekleştirilmesi planlanan araştırma projelerinden birisi; "Aile Eğitiminde Müfredat ve Materyal Geliştirme Araştırması" diğeri ise, "Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması"dır.

Aile Eğitiminde Müfredat ve Materyal Geliştirme Projesi'nin 2009-2011 yılları arasında gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Genel Müdürlüğün sorumluluğu ve koordinatörlüğünde hizmet alımı şeklinde yaptırılacak proje 36 ayda gerçekleştirilecektir. Var olan aile eğitim modellerinin incelenmesi (2009); Aile eğitimi ile ilgili modüllerin geliştirmesi (2010); Aile eğitimi müfredat programında kullanılacak yazılı ve görsel materyallerin tasarımı ve hazırlanması (2010); Eğitimcilerin eğitimi programının hazırlanması (2011).

"Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması" ile ise amaçlanan Türkiye'de aile değerleri ölçeğinin değişik kriterlere (kadın-erkek rolleri, dini inanışlar, iletişim biçimleri, bölgeler ve kuşaklararası farklılıklar ve yurtdışında yaşayan ailelerin durumu vb.) göre ortaya çıkarılarak Türkiye'nin aile değerleri haritasını oluşturmaktır. Aile değerlerindeki değişimi (kuşaklararası, bölgesel ve cinsiyet farklılıkları açısından) saptamak ve bu konuda değişimi olumlu etkileyebilecek politikaların belirlenmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Sosyal hayatı olumlu etkileyebilecek değerlerin yaşatılması, olumsuz yönde etkileyebilecek değerlerin değiştirilmesi de

diğer bir amaçtır. Ayrıca araştırma sonuçları töre cinayetlerinin önlenmesinde yol gösterici bulgular ihtiva edecektir.

2009 Kasım ayı içerisinde ise "V.Dünya Aile Zirvesi" gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek olan Aile Zirvesinin bu yılki ana teması "Aile ve Eğitim" olarak tespit edilmiştir. Bu toplantının sonuçları ülkemizdeki ailelere yönelik her alandaki eğitimde yol gösterici olması beklenmektedir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

2006/17 sayılı Genelge gereğince SHÇEK Genel Müdürlüğü KSGM ile koordineli olarak çalışmaktadır. Genelgenin yayınlanmasından sonra Töre ve Namus Cinayetlerinin önlenmesi konusu toplumda bilgi bilinç düzeyini arttırmaya yönelik koruyucu önleyici hizmetlerin içerisine alınmıştır. Bu kapsamda tüm illerde hizmet vermekte olan İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, Toplum Merkezleri ve Aile Danışma Merkezlerinde toplumda farkındalık yaratmak amacıyla eğitim programları, paneller, seminerler ve söyleşiler düzenlenmektedir.

İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri tüm illerde hizmet veren diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği yaparak (İl Müftülükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, İl Sağlık Müdürlükleri, İl Emniyet Müdürlükleri, Barolar vb) konunun kamuda çalışan tüm personelin ilgili genelge kapsamında, sorumlulukları konusunda bilgilendirilmeleri ve duyarlılıklarının geliştirilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Genel Müdürlüğümüze bağlı olarak hizmet vermekte olan Aile Danışma Merkezleri ve Toplum Merkezlerinde bilgi ve bilinç arttırmaya yönelik eğitim çalışmaları kapsamında Aile Eğitim Programları (0-6 Yaş Benim Ailem, 7-19 Yaş Aile Eğitimi), Kadının İnsan Hakları Eğitimi programı yer almaktadır.

İllerde yapılan çalışmalar sonucunda bu eğitimlerden yararlanan kadınların, kadın hakları, aile içi şiddetle mücadele edebilme güçlerini kazanmaları, bilgi ve bilinçlenmeleri ve aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmaları, kız çocuklarının eğitimlerine devam etmesi konusunda ve erken yaşta evlendirilmemeleri konusunda duyarlılık kazanmaları amaçlanmaktadır.

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (Kihep);

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KIHEP), Genel Müdürlüğümüz ve Kadının İnsan Hakları Projesi Yeni Çözümler Derneği arasında 30.12.1998 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde önce Toplum Merkezlerinde, daha sonra Aile Danışma Merkezlerinde uygulanmaya başlanmıştır.

KIHEP ile kadınların hakları ve sorunları konusunda bilgilendirilmeleri ve bilinçlenmeleri sağlanarak kadın ayrımcılığına yol açan mekanizmaları daha iyi anlamalarına yardımcı olunması böylece, kendilerine olan bakış açılarının değişmesi ve öz güvenlerinin artması yoluyla evde güç kazanmalarına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Bu eğitim programı, kadına yönelik her türlü şiddet ile ilgili bilgilendirme, kadın hakları ve yasal düzenlemeler, şiddetle nasıl mücadele edilmesi gerektiği konularında bilgi ve bilinç artırıcı 16 oturum eğitici eğitimi almış meslek elemanları tarafından yapılmaktadır.

Bu eğitime katılan kadınlar ile yapılan bağımsız bir araştırmada, her 4 kadından 3'ünün fiziksel şiddetten korunduğu, her 4 kadından 2'sinin yarım kalan

eğitimlerine devam ettiği, her 4 kadından 1'inin iş yaşamına katıldığı ve hemen hepsinin yaşadıkları çevrede kaynak kişi oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

0-6 Yaş Benim Ailem;

Bu program ile çocuğun psiko-motor, sosyal ve bilişsel gelişim hakkını güvence altına alarak gelişimsel gecikmelerini önlemek anne babaların erken çocukluk konusunda bilgilerini arttırmak bölgeler ve cinsiyetler arasındaki eşitsizliği azaltmak, öğrenme başarısını desteklemek ve etkili ana babalığın ailelere öğretilerek aile içi çocuğa yönelik şiddetin önlenmesinin sağlanması amaçlamaktadır.

7-19 Yaş Aile Eğitimi;

Bu program 7-19 yaş grubunda çocuğu bulunan ailelere çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal değişim ve gelişmeleri hakkında bilgi veren, ailelerin çocukları ile ergenlik döneminde doğru iletişim kurma tekniklerinin öğretildiği bir programdır.

Bu program ile ailede iletişimin bozulduğu ve karşılıklı şiddet eğilimlerinin arttığı, öfke kontrolünün zorlaştığı bir dönem olan ergenlik döneminin sağlıklı ve güvenli bir ortamda ailelerin çocukları ile birlikte geçirmesinin sağlanması hedeflenmiştir.

Ayrıca, söz konusu merkezlere gelen kadın, çocuk ve ailelere 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile ilgili bilgilendirme çalışmaları, erkeklerin kadın konusundaki bakış açılarının değiştirilmesine yönelik eğitim çalışmaları, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak okullarda çocuklara, gençlere, okul çalışanlarına ve velilere yönelik aile içi şiddetin önlemesi, öfke kontrolü, insan hakları, kadın hakları, çocuk hakları vb. konularda seminer, panel, toplantı ve eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

İllerde Valilikler bünyesinde konu ile ilgili olarak yapılan ve tüm kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katıldığı komisyonlarda yerel televizyon, gazete ve radyo programlarında konunun işlenmesi kararları alınmış ve birçok ilde çalışmalar yapılmıştır.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı